N°. 475.

DE GRONDWET.

185[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . 5.50.

ZONDAG 3, MAANDAG 4 DECEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage,
Hoofd-Correspondenten Mr. Schoneveld en Zoon,
Beursssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

HH. Postdirecteuren, die het bedrag van hun abonnement op »de Grondwet» over het 2de of 3de kwartaal niet hebben overgemaakt, worden verzocht, zulks alsnog *ten spoedigste* te doen.

Een Blijspel (?) in twee Bedrijven.

EERSTE BEDRIJF.

(*Maandag*, 27 *November*.)

[De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT is van meening, dat, in den tegenwoordigen nood der mindere klassen, de uitgaven niet noodeloos moeten worden verhoogd; in elk geval, dat, wanneer men tractementen van ambtenaren wenscht te verhoogen, die der *gezanten* niet het eerst aan de beurt liggen. Hij stelt daarom voor, de ƒ 12,500, tot verhooging van het tractement der gezanten aangevraagd, *niet* toe te staan.]

De decoratie stelt voor: een oppositie-wind, waaijende uit den ministeriëlen hoek.

De heer Sanders. [*ministerieel lid.*] En nu vraag ik, of het *billijk*, of het *noodzakelijk* is, om, wanneer 's Lands middelen toelaten de tractementen der ambtenaren te verhoogen, *dan een aanvang te maken met de hoogst bezoldigde ambtenaren?* Ik wil gaarne gelooven, dat de gezanten in het buitenland van hunne tractementen niet geheel kunnen leven overeenkomstig hunnen stand en rang; maar vooreerst vrees ik, dat dit bezwaar door de voorgestelde tractements-verhooging niet zal zijn weggenomen, en dat, indien men het daarheen wil leiden, *de deur zal zijn opengesteld voor eene niet te berekenen vermeerdering van uitgaven*; en bovendien is dit niet evenzeer het geval met de ambtenaren hier te lande? Weinig ambtenaren, zoo er zijn, kunnen van hunne tractementen leven *en dan moest men, naar mijne overtuiging, beginnen met eene vermeerdering van de bezoldiging der mindere ambtenaren.* Mij zijn voorbeelden bekend van ambtenaren van minderen rang, die, belast met een zwaar huisgezin, zich verpligt zagen om — wilden zij *eerlijk man* blijven en aan hunne kinderen *het noodige voedsel* niet onthouden — *deze van school te nemen*, daar hun gering tractement de kosten van het schoolgeld niet kon dragen. Ik vraag, of het in dien toestand der maatschappij niet wenschelijk is om, indien men tot eene verhooging van tractementen kan overgaan, dan een aanvang te nemen met die der laagstbezoldigde en eerst later zoo mogelijk tot eene tractements verhooging der hooger bezoldigde ambtenaren over te gaan? Na dit denkbeeld te hebben medegedeeld, zal het u niet bevreemden, wanneer ik eindig met de verklaring dat het amendement voorgesteld door ons geacht medelid uit Nijmegen [den heer Dommer van Poldersveldt] mij niet onwelkom geweest is en *dat het mij bezwaarlijk zal vallen* mijne stem aan dit hoofdstuk te geven ten zij dat amendement mogt worden *aangenomen, of wel de verdere loop der discussiën mij van dwaling* OVERTUIGD *en alzoo tot andere gedachten gebragt mogt hebben.*

De heer [illegible]. [*ministerieel lid.*] De bezwaren, die ik tegen de begrooting zelve had, zijn door een paar voorgaande sprekers opgenomen, en wel zoodanig opgenomen, dat mij, in den ruimsten zin van het woord, *het gras voor de voeten is weggemaaid.* Hetgeen de heeren Sander en Dommer zoo even hebben gezegd over de verhooging dezer begrooting, *bevat geheel en al mijne opinie.* Ik geloof, en dit wel in verband met hetgeen de Minister van Finantien bij de aanbieding der begrootingswetten heeft gezegd, dat, wanneer wij zien hoe menig een gering ambtenaar, bij de tegenwoordige duurte der levensmiddelen en bij het steeds stijgen van al hetgeen noodig is, zucht onder de moeijelijkheid om met zijn karig tractement in de behoeften van vrouw en kinderen te voorzien, en wanneer wij daarbij zien, dat in de verbetering van het lot dier ambtenaren, om redenen die ik eerbiedig, door verhooging van tractement, vooreerst niet kan worden voorzien, *dan is het mijns inziens, ongeorloofd te beginnen met eene verhooging der tractementen van die ambtenaren*, die, ik erken het volgaarne, misschien te laag bezoldigd zijn, en daarom welligt niet kunnen beantwoorden aan de verpligting, die op hen rust, om door hooge uitgaven de waardigheid van ons land naar buiten overeenkomstig de gebruiken van den tegewoordigen tijd te handhaven. *Die tractementen op dit oogenblik te gaan verhoogen*, IK GELOOF DAT WIJ DAARTOE ONZE HAND NIET MOGEN LEENEN. En dit betreft niet alleen dit hoofdstuk, maar ook andere hoofdstukken, die later zullen volgen.

De heer Dirks. [*ministerieel lid.*] Ik ben geen voorstander, ik durf zelf verklaren, *ik ben een vijand van verhooging van tractementen.* Zoodanige verhooging toch is niet bloot tijdelijk, maar een vaste post. Zij sleept natuurlijk na zich vermeerdering van uitgaven, alsmede dat men minder kan amortiseren en dus ook minder belastingen afschaffen. In het algemeen geloof ik ook dat zulke verhooging van tractementen vooral bij het Departement van Buitenlandsche Zaken, den Minister zelven in moeijelijkheden kan brengen. Als eenigen der ambtenaren van dat departement verhooging van tractement verkrijgen, dan wordt de evenredigheid tusschen de tractementen verbroken en zoo ze al niet verbroken mogt worden, dan kan het toch aanleiding geven aan andere ambtenaren bij dat departement om mede zulk eene verhooging aan te vragen. De neiging tot aanvraag om verhooging schijnt bovendien ook elders te bestaan. Ik moet mij als voorbeeld daarvoor beroepen op hetgeen ik in een dagblad [*de Grondwet*] vermeld vond. In 1852 werd de Noord-Amerikaansche Regering overstelpt met aanzoeken der diplomatische agenten om verhooging van bezoldiging. Allen beriepen zich, volgens dit dagblad, [minder juist. Lees: *volgens hunne eigene verzoekschriften*] op de duurte der levensmiddelen *en op hunne verpligte uitgaven ter bevordering der Amerikaansche belangen buiten 's lands.* Maar hierbij had dit opmerkelijke plaats, dat al die agenten zoowel te Parijs, te Londen, te Weenen, te Petersburg, te Konstantinopel als te Madrid, ieder voor zich, beweerden, dat in de hoofdstad, die zij bewoonden, de *duurste leefwijze* was, terwijl dan toch slechts in eene dier steden de *duurste* leefwijze kon wezen. Ik geloof dus, op grond van hetgeen in Amerika is voorgevallen, te mogen aannemen, *dat in die bewering van duurte van leefwijze en de daarop steunende aanvraag om verhooging veel overdrijving heerscht.* Ik zal echter het antwoord en de beschouwingen van den heer Minister afwachten omtrent het amendement. Misschien *kan hij zich op de gronden*, DOOR ONS AANGEVOERD, *daarmede wel* VEREENIGEN.

De heer van Hoëvell. Maar ik vraag: weten zij [*de ministeriële leden*] wat zij doen? *Is dat amendement*, indien ik de zaak wel begrijp, *niet gerigt tegen de hartader van het stelsel van den Minister van Buitenlandsche Zaken?*

. . . .

Het komt mij voor, dat vooral in de finantiële omstandigheden van Nederland, de Minister van Buitenlandsche Zaken zulk een *stelsel*, hetwelk een nieuwen druk op de schatkist zou leggen, niet zal hebben voorgesteld, niet zal hebben begonnen ten uitvoer te leggen, tenzij hij de overtuiging had, dat het *onmogelijk* was anders, in het belang van het land, de diplomatie behoorlijk te leiden. Indien dus dit amendement wordt aangenomen, *dan zie ik daarin eene afkeuring van de zijde dezer Kamer, van het stelsel van den Minister van Buitenlandsche Zaken.* Ik hoop dat in dit opzigt nader aan het licht zal worden gebragt, wat waar is, of ik mij bedrieg, ja dan neen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken. Maar *dit* kan ik zeggen, hij [de heer V. HOËVELL] *heeft regt wanneer hij zegt:* GIJ STEEKT IN DE HARTADER VAN DE RIGTING VAN DEN MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN. Dat doet gij, en zoo beschouwen althans zij het — ik zeg dat niet ten opzigte van den voorsteller van het amendement; want die zou antwoorden wat men meer zegt bij dergelijke gelegenheid, er is niets tegen den Minister in gelegen, het is niet omdat ik u wantrouw, maar omdat ik bezuinigen wil — het is gestoken, zegt de spreker, in de hartader der rigting van den Minister van Buitenlandsche Zaken. En waarom? Omdat juist de rigting van dien Minister bij vroegere en bij latere gelegenheden altijd is geweest de rigting van iemand die bezuinigen wil. *En nu zoudt gij dien man*, die zijne geheele politieke carrière in vroegere tijden gewijd heeft aan dat stelsel van bezuiniging *en die nu de* OVERTUIGING *heeft, dat eene kleine verhooging* [12,500] NOODIG IS, *die hij straks zal justificeren*, maar wiens rigting het is om te bezuinigen en om de lasten der natie zoo laag mogelijk te maken, — *dien man zoudt gij door uw volum verklaren, dat hij eene neiging heeft tot vermeerdering van uitgaven* — DAN ZOUDT GIJ HEM STEKEN IN DE HARTADER ZIJNER STAATKUNDIGE POSITIEN.

[*De gordijn valt.*]

TWEEDE BEDRIJF.

(*Dingsdag*, 28 *November*.)

[De heer VAN AKERLAKEN, ofschoon zijn leedwezen betuigende, dat de Staatsuitgaven verhoogd zijn; ofschoon het den heer SANDER nazeggende: »men verhooge de tractementen der mindere en *niet der hoogere ambtenaren»*; ofschoon overtuigd: »dat het belang des lands het doen der uitgave (de verhooging) *niet* dringend vordert, stelt nogtans voor: »OMDAT *de Minister aan deze uitgave bijzonder schijnt te hechten»*, om het verschil te deelen». Hij stelt het »halfje» voor, ten gevolge waarvan de Kamer, *als een blijk van vertrouwen* in den heer VAN HALL, zal verklaren, dat de Minister zeer wel met ƒ6000 kan doen, waarvoor hij ƒ12,500 heeft aangevraagd.]

De decoratie stelt voor: een windstreek, tegenovergesteld aan die den vorigen dag woei.

De Minister van Buitenlandsche Zaken. Ik heb èn over de zaak èn over die uitdrukking [van den heer van Hoëvell] mijne gevestigde opinie, eene opinie, waarin ik niemand betrek. Het is nutteloos, dat ik hier in het breede daarover spreek. *Maar dit verklaar ik*, dat, wanneer mij uit den loop der debatten mogt blijken, dat de Kamer zich vereenigt met een voorstel, dat niet op zoodanigen voet wordt aangedrongen, als het door den spreker uit Almelo is gedaan, *het van zelf spreekt, dat ik mij tegen zoodanig amendement niet zou* MOGEN *verzetten.*

De heer van Hoëvell. Even veel genoegen als ik gisteren gesmaakt heb, omdat de Minister het met mij *eens* was, even veel smart heb ik heden ondervonden, *omdat hij met mij verschilt*, terwijl ik toch meen gelijk te hebben. Ik zie in het amendement van den afgevaardigde uit Hoorn [den heer van Akerlaken,] in weêrwil van al zijne protestatiën, *dezelfde strekking* als in het eerst voorgestelde. *Ook hij* wil paal en perk stellen aan hetgeen hier door den Minister van Buitenlandsche Zaken begonnen wordt. Hij wil den weg *niet* op, waartoe den Minister hem uitnoodigt; *hij is tegen het stelsel van den Minister*, maar hij halveert de som. *Doch een beginsel, een stelsel* LAAT ZICH NIET HALVEREN; dit blijft, welke ook de som zij, in zijn geheel. Hij strijdt met zijn amendement evenzeer tegen het stelsel van den Minister, als de heer Dommer met het zijne. Al is de som wat minder: *wij doen bij aanneming van het eene amendement hetzelfde als bij die van het andere.*

De Minister van Buitenlandsche Zaken. *Het is eene quaestie van cijfers* [!] en de vraag is, of die cijfers gejustificeerd zijn. *Maar een* BEGINSEL *wordt hier* NIET *gesteld* [!!!] Dat zou in strijd zijn met *al* de beginselen van *mijn* finantieel leven en deze Vergadering [dat is een der voorregten van de Grondwet waaronder wij leven] heeft ieder jaar het middel in de hand om de uitgaven af te stemmen of toe te staan. Ik herhaal het dus, *er is hier geen quaestie van beginsel.* [Zie het eerste bedrijf.]

De heer van Heiden Reinestein. [ministerieel lid.] Uit al hetgeen in deze discussie heeft plaats gehad en over en weder gezegd, is mij gebleken, dat — ik zal het met ronde woorden zeggen — van onze beslissing in deze zaak welligt zal afhangen het al of niet aan het Bewind blijven van den staatsman, die te regt of te onregt, als hoofd van dit Ministerie wordt beschouwd.

. . . .

Ik zal derhalve aan het algemeen belang een offer brengen van particuliere zienswijze en OVERTUIGING, *en afwijken van hetgeen ik primitief had willen doen: Ik zal stemmen tegen het amendement van den heer Dommer van Poldersveldt*, en aannemen dat van den heer van Akerlaken.

De heer van Hoëvell. Mijnheer de Voorzitter, de Minister meent, dat ik *eene wending* gegeven heb aan hetgeen ik gisteren heb gesproken. Ik ben niet *gewoon* wendingen te nemen. Maar, zoo hier *eene wending* genomen is, *en ik ontken dit niet*, dan ben ik er van overtuigd dat niemand daarbij aan den spreker uit Almelo zal denken. Er is *eene wending* genomen — dat is voor *allen* duidelijk — MAAR NIET VAN DEZE ZIJDE.

De heer Sander. Aan het *beginsel*, dat ik gisteren heb geuit, *meen ik getrouw te moeten blijven*, en dat beginsel was hierin gelegen: *dat ik geene vermeerdering van uitgaven kan goedkeuren*, TENZIJ ZIJ DOOR DE NOODZAKELIJKHEID OF BILLIJKHEID WERD GEBODEN. Dit is de vraag, de eenige vraag waarvan ik mijne stem in deze afhankelijk stel. En nu moet ik verklaren, op dit oogenblik omtrent het op die vraag te geven antwoord *nog in eenigen twijfel te verkeeren.* [*algemeen gelach.*]

. . . .

Hieruit volgt echter niet, dat eene bloote verklaring van den Minister van Buitenlandsche Zaken van het bestaan van redenen van billijkheid of noodzakelijkheid voor mij voldoende zou wezen, om iedere verhooging goed te keuren. Neen, Mijne Heeren, ik verlang *ten minste* eene gemotiveerde verklaring; en dus zal ik alleen dan vrijheid hebben, mijne stem uit te brengen TEGEN het amendement van den geachten afgevaardigde uit Nijmegen, wanneer de Minister van Buitenlandsche Zaken de verklaring aflegt, dat er *onvermijdelijke noodzakelijkheid* bestaat om de tractementen der gezanten te verhoogen, *ten einde onze belangen in den vreemde naar behooren te kunnen doen behartigen.*

De Minister van Buitenlandsche Zaken. Ter voldoening aan het verlangen van den geachten spreker kan ik niet anders dan bevestigen .... [Eenige leden lagchen.] — Ik zal wachten met de voortzetting van mijne rede, tot dat de lachspieren van hen, die mij vroeger met onaangename aanvallen bejegend hebben, hun genoegen zullen hebben uitgevierd. — Ik kan, zeide ik, niets anders doen dan herinneren wat over dit aangelegen onderwerp is gezegd, en *als man van eer* geef ik de verklaring:

dat, OVER HET ALGEMEEN, *de verhooging van de gezanten*, DIE IK OP HET OOG HEB, *mij in het belang van het land onvermijdelijk toeschijnt.*

De heer Dirks [*ministerieel lid*] spreekt geen woord, maar.... *stemt* tegen het amendement van den heer Dommer.

De *f* 6000 worden toegestaan. Grieksch en Bengaalsch vuur. Op den achtergrond ziet men eene kanselarij van ridderorden druk in de weer. De gordijn valt.

[*Einde van het tweede en laatste* (?) *bedrijf.*]

De Tijd meent, dat *de portée* van 't geen de heer VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT, betrekkelijk het punt der voorafgaande mededeeling in de Tweede Kamer heeft gezegd, deze is: »dat de heer VAN ZUIJLEN zich niet »heeft ontzien aan den Internuntius dezelfde behande»ling te doen ondergaan, die hem te beurt is gevallen »en waarover hij zich te regt en bitter beklaagd heeft.«

Wij meenen, dat de vergelijking tusschen de handelwijze des heeren VAN ZUIJLEN tegenover den Internuntius, met die van den heer VAN LIJNDEN tegenover den heer VAN ZUIJLEN ten eenemale mank gaat. De heer VAN ZUIJLEN heeft altijd, hetzij als Minister, hetzij als bijzonder persoon, hetzij als lid der Kamer, volgehouden, dat hij *geene* mededeeling heeft ontvangen. Indien de heer VAN ZUIJLEN dit hoe langer hoe krachtiger moet aandriagen, is het alleen daaraan toe te schrijven, dat hij met zoo veel hardnekkigheid wordt tegengesproken. De heer VAN ZUIJLEN blijft zich zelf gelijk. Hij is partij in de zaak; hij *kan* den Internuntius geen gelijk geven, zelfs aan geen *misverstand* doen gelooven, zonder, *tegen de waarheid in*, zich in 't ongelijk te stellen; en dit is toch niet wel te vergen?

De heer VAN LIJNDEN daarentegen, besliste eene zaak tusschen derden en wel ten nadeele van een gewezen ambtgenoot, wiens karakter hem een waarborg had moeten zijn tegen eene beschuldiging, zoo hatelijk als door hem gedaan is.

De heer VAN ZUIJLEN *beslist* zijne eigene zaak in denzelfden zin, waarin die van den aanvang af door hem was bepleit.

Wat zou men van den heer VAN ZUIJLEN moeten denken, indien hij, na al zijne verklaringen, thans aan een *misverstand* ging gelooven of er tegen op zag, hetgeen zoo dikwerf en zoo stellig door hem is beweerd, des noods, bij eede te bevestigen?

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Het kan inderdaad overbodig geacht worden, nogmaals te vermelden, dat het oorlogstooneel niets nieuws oplevert. Onze lezers weten toch, dat voor het tegenwoordige alle operatiën gestaakt zijn, en dat er eene soort van wapenstilstand tusschen de beide oorlogvoerende mogendheden plaats heeft.

Volgens eene depêche van prins Menchikoff (gister reeds aan onze lezers medegedeeld) duurde het bombardement den 22sten nog voort, maar slechts van tijd tot tijd en zwak. De verliezen en de schade, daardoor aan de fortificatiën veroorzaakt waren dan ook onbeduidend. Overigens niets nieuws. Berigten uit Constantinopel van 20 dezer over Triëst gekomen, deelen nadere bijzonderheden mede omtrent den hevigen storm van den 14den. Te Marseille is veel bedrijvigheid merkbaar tengevolge van talrijke inschepingen.

De belangrijkheid der diplomatische berigten nemen toe in omgekeerde rede van die der oorlogsgebeurtenissen, welke thans der algemeene nieuwsgierigheid weinig voedsel aanbieden. De vraag omtrent de houding van Oostenrijk, nu dat er overeenstemming is tot stand gekomen tusschen die mogendheid en Pruissen, omtrent een gemeenschappelijk voorstel aan den Duitschen rijksdag ten aanzien der Oostenrijksche aangelegenheden te doen — die houding, zeggen wij, is thans een der meest gewigtige aangelegenheden. Het is dan ook niet te verwonderen, dat daaromtrent onderscheidene lezingen bestaan.

Men moet bekennen, dat in de diplomatische wereld, veel geloof gehecht wordt aan de tot stand-koming tusschen Oostenrijk en Pruissen, niet van een verdrag, waarvan een Engelsch blad sprak, maar van het transitoire aanvallend- en verdedigend verbond, waaromtrent wij onzen lezers herhaaldelijk onderhouden hebben.

Maar in weerwil dier meening, welke in de diplomatische wereld zeer veel veld gewonnen heeft, zijn er ongeloovigen te dier zake. Zij beweren, dat de Westersche mogendheden het transitoir verdrag, hetwelk Oostenrijk thans zou willen onderteekenen, onvoldoende zouden achten. De Westersche mogendheden zouden verlangen eene meer volledige verbindtenis, en eene meer zekere en meer dadelijke tusschenkomst van de zijde der Oostenrijksche regering.

Dit zijn de beide lezingen, welke thans omtrent deze zaak bestaan, en de tegenwoordige toestand is zoo vreemdsoortig, dat beide niet onwaarschijnlijk voorkomen. Binnen kort zal men weten welke van beide waarheid behelst.

Ofschoon er geen twijfel meer bestaat ten aanzien der aanneming van de vier punten van waarborg door Rusland, verkeert men nog steeds in het onzekere omtrent de bijvoegingen, waarin die aanneming is vervat. En dat dit punt van groot gewigt is, is niet te betwisten. De Wurtemburgsche *Moniteur*, deelde eene schets mede der nota, waarin Rusland de aanneming te kennen geeft en sprak van eenige reserves, die ons van weinig beduidenis voorkomen; maar de *Times* heeft naar aanleiding eener uit Berlijn ontvangene mededeeling ééne reserve medegedeeld, welke een geheel ander karakter heeft.

Het Engelsche blad beweert, dat de Czaar het gemeenschappelijk beschermheerschap over de vorstendommen niet aannemen zou dan op den grondslag der verdragen, tusschen de Porte en Rusland bestaande. Maar de *Times* doet opmerken, dat er geen verdrag meer bestaat tusschen deze mogendheden ten aanzien der vorstendommen. De oorlog heeft dat vernietigd, de aanneming van den tweeden waarborg, die door de mogendheden geëischt wordt, zou dus alle uitwerking missen, indien zij gepaard ging met de reserve, welke zij zoo even hebben doen kennen. Maar is die aan de *Times* gedane mededeeling volkomen juist? Dit zal de ophanden zijnde bekendmaking van dit stuk voorzeker uitmaken.

In Pruissen en Oostenrijk is men nog niet zeker van de aanneming der vier waarborgen door Rusland. Het voorname punt is overal en altijd dit: Men gelooft niet aan de opregtheid dier aanneming. Indien men er aan geloofde...., maar men gelooft er niet aan. Waarom? Omdat men er niet aan gelooft.

Wat de houding van Oostenrijk en Pruissen betreft, vernemen wij, dat den 30 Nov. het additioneel artikel van het tractaat van April aan de bondsvergadering medegedeeld en onmiddellijk gesteld is in handen van de comités om daarop rapport uit te brengen. Men hield het er voor, dat de commités binnen een paar dagen zullen bijeenkomen (zie onze telegrafische depêches van gister.)

De Engelsche bladen melden, dat het voornemen van het Engelsche gouvernement niet is, het parlement voor te stellen om tusschen 12 December (den dag der opening) en kersmis eenige finantiële maatregelen te nemen. Volgens die Engelsche bladen zou het doel dier verhaaste bijeenroeping eeniglijk zijn, magtiging te verzoeken, om eenige regementen naar de Middellandsche Zee te zenden. Wat de geldquaestie betreft, deze zal worden uitgesteld, aangezien de regering geen behoefte heeft aan meerdere fondsen dan die waarover zij thans kan beschikken. Wat van deze beweringen nu ook zijn moge: men kan zeker zijn, dat het parlement zich niet eeniglijk bepale zal bij het geven van volmagt tot het vertrek van eenige regementen naar de Middellandsche Zee. Wanneer men bedenkt op welk eene uitgebreide schaal het regt van interpellatie in het Engelsche parlement wordt uitgeoefend, dan is het te verwachten, dat verscheidene vragen, die tot het Oostersche vraagstuk in betrekking staan, zullen worden te berde gebragt.

Wij hebben gisteren onzen lezers de opening der Pruissische Kamers medegedeeld, alsmede een kort overzigt gegeven der redevoering, welke bij die gelegenheid door den Koning is uitgesproken. Dat stuk is nog niet in zijn geheel bekend. Waar het zulke belangrijke aangelegenheden geldt als die, welke in de Troonrede zijn behandeld, heeft ieder woord zijne bijzondere waarde en beteekenis. Het is, derhalve, raadzaam, alvorens ten deze eenig oordeel te vellen, af te wachten, dat de volledige en algeheele tekst der Koninklijke redevoering bekend zij.

Wij hebben reeds gemeld, dat de opening der Fransche Kamers die van het Engelsche parlement spoedig zou volgen. De Fransche *Moniteur* heeft dan ook een Keizerlijk decreet medegedeeld, waarbij de Senaat en het Wetgevend Ligchaam tegen den 26 Dec. worden bijeengeroepen.

Een ander decreet, insgelijks door den Franschen *Moniteur* medegedeeld, verbiedt tot 31 Julij 1855 den uitvoer van granen en koren.

Uit Madrid wordt gemeld, dat de Spaansche regering bij het kabinet van Washington niet zal aandringen op de terugroeping van den heer Soulé. Wij hebben gister onzen lezers (zie telegr. depêches) reeds bekend gemaakt met de zamenstelling van het Spaansche kabinet. Daaruit bleek, dat alleen aan het hoofd van het departement van justitie en van het ministerie van staat nieuwe titularissen zijn gekomen. De depêche maakt geene melding van het ministerie van *Fomento* (openbare werken). Het is waarschijnlijk dat de heer Lujan daarvan het beheer blijft behouden.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN ZATURDAG, 2 DECEMBER.

DISCUSSIË OVER HET Vde HOOFDSTUK.

(*Binnenlandsche Zaken.*)

De heer SLOET TOT OLDHUIS meent, dat het bij dit hoofdstuk alleen de vraag kan gelden over de doelmatigheid van het bedrag, dat aangevraagd wordt. Met genoegen heeft hij vele aangevraagde uitgaven opgemerkt, maar er komen ook op dit hoofdstuk uitgaven voor, die hij niet kan goedkeuren, zooals de premiën voor de visscherij en de uitgaven, die zouden kunnen leiden tot herstel van het Kon. Ned. Instituut. Hij vraagt, welk gevolg er aan het voorschrift der provinciale wet gegeven is, ten aanzien der oprigting van de provinciale bureaux van statistiek.

De heer THORBECKE is in uitvoerige becijferingen getreden om aan te toonen, dat de begrooting voor 1855 meer bedraagt dan die van 1853. Ook treedt hij in een onderzoek van de verhoogingen, welke in 1853 bij vergelijking met 1850 hebben plaats gehad. Die verhoogingen waren voornamelijk het gevolg van het brengen van nieuwe posten op de begrooting, die vroeger niet benoodigd, althans niet uitgetrokken waren. Spr. ziet met genoegen, dat het tegenwoordig gouvernement den weg van het vorig Ministerie volgt. Hij acht de uitgaven voor publieke werken nog uiterst nuttig, hoewel daarbij met mate en voorzigtigheid moet worden te werk gegaan. Hij is namelijk van oordeel dat een groot algemeen belang vordert het belastingstelsel te verbeteren en die klasse te ontheffen, welke het meest wordt gedrukt. Dat groote belang moet niet worden vertraagd, en daarom is hij tegen de opvoering der Staatsbegrooting in het algemeen, hetgeen hij de grootste breuk in het stelsel van het vorig gouvernement noemt.

De heer GEVERS VAN ENDEGEEST beaamt zeer veel, wat de vorige Spr. heeft gezegd; intusschen, ofschoon niet geroepen om het Ministerie te verdedigen, wenscht Spr. eenige cijfers te stellen tegenover die des heeren Thorbecke. Spr. treedt, op het voetspoor van het verslag der kamer, in eene vergelijking der uitgaven tusschen 1849 en 1853, wijst aan, dat men in 't laatste jaar vindt onderscheidene uitgaven, die vroeger uit andere fondsen betaald werden, omdat de instelling niet bestond, betoogt dat de begrooting voor 1855 slechts weinige duizend guldens hooger is dan de loopende; wanneer men daarvan aftrekt de posten, die slecht voor eens worden voorgedragen of door de inkomsten worden gedekt. Tot in zekere mate acht. Spr., overigens, ook de begrooting onvolledig, vooral omdat het stoomgemaal op den IJssel niet op de begrooting is gebragt, en toch meent Spr., dat de instelling van dat werk hoogst noodzakelijk is. De uitgaven betrekkelijk den Rhijnspoorweg, het kanaal in den Amer, enz. acht Spr. als buitengewoon en volstrekt nog niet als zeker. Overigens meent Spr., dat men nu juist moest gebruik maken van de gelegenheid, die er is, om, door ruimte van geld, nuttige werken te stichten; hij gelooft niet, dat men die gelegenheid moet te baat nemen, om uitsluitend tot eene vermindering van lasten te komen.

En uit dat oogpunt betoogt Spr., dat geene enkele uitgave, op de begrooting voorkomende, als overbodig is te beschouwen. Spr. betreurt veeleer, dat er bijv. op de begrooting niet is gebragt een post voor het observatorium te Leiden. Volgens Spr. is het cijfer der begrooting te wijten aan vroegere verzuimen, die gepleegd zijn nog vóór de optreding van 't vorig gouvernement, en aan de verpligtingen, die de tegenwoordige regering van de vorige heeft overgenomen.

Voor afschaffing van belastingen was Spr. niet; want hij wacht er slechts eene kortstondige tevredenheid van, waarop eene duurzame achteruitgang volgen zal. Volgens hem zijn de ongelukkigste volken niet die, welke de meeste belastingen betalen.

De heer HUGENHOLTZ betreurt het, dat door de ministeriëlen eene rigting is gegeven aan de discussiën, waardoor iedere stemming wordt een votum van wantrouwen of vertrouwen in den Minister. Spr. heeft dan ook 't woord gevraagd om te verklaren dat hij in den tegenwoordigen Minister van Binnenlandsche zaken geen wantrouwen heeft; maar dat hij gedrongen is te stemmen *tegen* het hoofdstuk, omdat hij het beschouwt als geene ware begrooting en als te hoog opgedreven voor sommige posten, die, zonder het algemeen belang te schaden, hadden verminderd of geheel weggelaten kunnen worden. Spr. gelooft zeker, dat de begrooting in het volgende jaar nog aanmerkelijk zal moeten verhoogd worden.

De heer WESTERHOFF wil ook, met het oog op de taktiek van leden, die van alles schijnen te willen maken portefeuille-quaestiën, regtvaardigen het votum, dat hij zal uitbrengen onafhankelijk van die quaestie, die bij hem niet in aanmerking komt. Spr. zal dan stemmen vóór het hoofdstuk, omdat de meeste sommen, die daar gevraagd worden, zoo al niet alle voor noodzakelijke dan toch voor nuttige uitgaven worden bestemd. Intusschen zijn er verschillende sommen, die hij door amendementen wenscht te zien verwerpen; 't geen hem evenwel niet zal beletten, om, al blijven de sommen bestaan, te stemmen vóór het hoofdstuk, mits de gelden voor het *»Instituut«* en de *»visscherijen«* aangevraagd vervallen. Hij zal anders moeten *tegen* stemmen; want de toestemming dezer uitgaven kan hij voor zich niet verantwoorden.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN beantwoordt de vorige sprekers, en begint met het betoog, dat de Minister, door de zucht om een laag eindcijfer aan te bieden, zich niet mag laten verleiden tot het verwaarloozen van gewigtige belangen. Op dat standpunt heeft de Min. zich geplaatst; en hij gelooft dat de aangeboden begrooting daaraan beantwoordt. Wat die cijfers betreft, door den heer Thorbecke aangevoerd, de Min. zal in een onderzoek daarvan niet treden; maar de Min. wijst aan, dat hij zelf de verhooging heeft erkend, die het cijfer zijner begrooting heeft ondergaan; doch tevens aangetoond heeft, dat die verhooging noodig is voor onontbeerlijke uitgaven. Daarbij komen posten voor, die bijna gedekt worden door de inkomsten. De post van *f* 127,000, bijv., voor de Haarlemmermeer wordt ruimschoots opgewogen door de ontvangsten; hetzelfde geldt voor de uitgaven van telegraphie, de ijk, tollen van wegen, enz. Uit eene vergelijking van cijfers tusschen deze begrooting en vorige begrootingen, waartoe de Minister alsnu overgaat, betoogt Z. Exc., dat zij slechts *f* 82,000 hooger is dan de loopende begrooting. Gaat men de redenen na van de verhooging, dan zou men ontwaren, dat de begrooting eigenlijk lager was dan vroeger.

Overgaande tot de bijzondere bezwaren van den heer Thorbecke betoogt de Minister, dat er geene meerdere ambtenaren zijn aangesteld bij zijn departement; wel dat eenige der laagste tractementen zijn verhoogd geworden; dat de Min. het voetspoor had gevolgd van 't vorig Ministerie niet

betrekking tot waterstaat en publieke werken, omdat hij Min. overtuigd was, dat door 't vorig Ministerie in deze was gehandeld in het belang des lands; dat hij zoo veel mogelijk wederstand had geboden aan den aandrang tot het erlangen van subsidiën, waartoe voor dit jaar uitzigt was gegeven, enz.

Komende tot den heer GEVERS, verklaart de Min. dat, met betrekking tot het stoomgemaal op den IJssel, ook de Min. van het wenschelijke is overtuigd, dat dit stoomgemaal in 't volgende jaar worde gesticht. Wanneer het niet op de begrooting voorkomt; het is, omdat de Min. het *beginsel* niet incidenteel bij de behandeling der begrooting wenschte te zien beslist. Wat het observatorium van Leijden betreft: de Min. stelt daarin ook belang; maar heeft geene vrijheid gevonden, om daarvoor dit jaar eene som op de begrooting te brengen. De Min. houdt zich overtuigd, dat deze zaak door het publiek voor het grootste gedeelte zal tot stand gebragt worden; en dat de regering over een jaar niet aarzelen zal, om alsdan het te kort komende te suppleren.

De Min. gelooft met den heer Hugenholtz, dat de vertegenwoordiging zich enkel moet bepalen tot de beoordeeling van de begrooting en zich niet moet laten leiden door een oordeel over den persoon des Ministers. Leed doet het den Min., dat die Spr. dit hoofdstuk niet zal kunnen goedkeuren, en ZExc. tracht de daarvoor aangevoerde redenen te ontzenuwen.

Eindelijk zegt de Min. dat hij niet spreken wil over vele bijzonderheden der begrooting, zoo als die, welke zijn aangehaald door vorige Spr. Bij de behandeling der artikelen zal daartoe de gelegenheid zijn aangeboden.

Omtrent de zaak van Kockengen, gister op nieuw door den heer Rheede te berde gebragt, geeft de Min. o. a. te kennen dat hij die zaak in behandeling heeft en ze zal afdoen zonder onderscheid van persoon.

De heer THORBECKE beantwoordt den Minister en wederlegt eenige stellingen en cijfers, door den heer Gevers aangevoerd; de Minister geeft een repliek aan dien Spr., waarna de algemeene discussiën worden gesloten.

Discussiën over de artikelen.

De artt. 1 tot en met 49 (bevattende de kosten van het bestuur der provincien) worden AANGENOMEN. Bij art 34 geeft de heer SLOET zijne bevreemding te kennen, dat alleen voor Overijssel geen verhooging van tractement voor de ambtenaren der griffiën is aangevraagd en alleen ten hunnen opzigte eene uitzondering is gemaakt.

Spr. wenscht, dat de Min. zoo mogelijk dit art. nog verandere, of in allen gevalle zijne aandacht daarop vestige, bij 't opmaken van eene volgende begrooting; — De Min. zegt, dat er wel in Overijssel aanvrage was gedaan om de tractementen te verhoogen; maar dat het den Minister was gebleken, dat dáár door vacatures vrij aanzienlijke sommen waren vrijgevallen, zoodat verhooging van tractement mogelijk was zonder de schatkist met een hooger cijfer te bezwaren.

Bij art. 42 zegt de heer v. D. VEEN, dat ook de provinciale ambtenaren van Drenthe aanspraak hebben op hoogere bezoldiging; 't geen door den Minister wordt beantwoord.

Aan de orde is nu de III afdeeling (Nationale militie en schutterijen) De heer GEVERS komt terug op zijn, gedurende vele jaren, herhaalden aandrang tot vervaardiging van de wetten op de militie en de schutterijen.

De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE ondersteunt de meening van den vorigen Spr., en acht het onverantwoordelijk, dat deze en de vorige regeringen tot dus ver verzuimd hebben, een zoo gewigtig onderwerp van wetgeving te regelen. Met het denkbeeld des vorigen Spr. vereenigt hij zich, wat betreft de partiële wijziging van de wet op de militie; maar hij is innig overtuigd, dat van de schutterijen nooit iets goeds kan komen, wanneer de wet daarop niet geheel nieuw zij. Eene partiële wijziging zal dáár niets helpen.

De heer SLOET TOT OLDHUIS beaamt al 't geen door den heer Gevers is gezegd. Spr. merkt op, dat als er quaestie is om het volk te verligten van lasten, de regering dan antwoordt »*ziet op den horizont*«; nu vraagt Spr. hoe met die groote bezorgdheid voor onze veiligheid, te rijmen is de verwaarloozing van de organisatie der schutterijen door de Regering?

De heer SCHIMMELPENNINCK V. D. OIJE appuyeert de vorige sprekers en de heer GEVERS treedt nog nader in de ontwikkeling zijner denkbeelden en betreurt het daarbij, dat, even als den vorigen jare, ook nu niet de Minister van Oorlog in de Kamer aanwezig is.

De MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN verklaart, dat het niet ligt aan gebrek aan goeden wil, maar wel aan gelegenheid, dat de bedoelde wetten nog niet zijn aangeboden. De Minister zal geene belofte afleggen; ZEx. zal evenwel niet zeggen, wat *in eene volgende zitting* zal kunnen gebeuren. Overigens kan de Minister niet beamen, dat over het algemeen de toestand der schutterijen zoo slecht zou zijn, als men dien afschildert; en wacht de Min. van eene nieuwe organisatie der schutterijen ook niet die groote uitkomsten, welke men daarvan schijnt te gemoet te zien.

De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE herinnert, dat men niet heeft gewezen op den tegenwoordigen toestand der schutterijen, maar op dien in 1830, toen de vijand voor de deur stond. Spr. vraagt voorts, of er in 24 jaren geen tijd was te vinden geweest om die zaak te organiseren?

De heer SCHIMMELPENNINCK V. D. OIJE betoogt nog nader de hooge noodzakelijkheid om de schutterijen te organiseren, waarna de discussiën worden gesloten.

De artt. 50 en 51 worden aangenomen.

Bij de IVde afdeeling (*Medische politie*) vraagt de heer DE POORTER, o. a., of de drie wetsontwerpen, betrekkelijk dit onderwerp, waarvan het voorloopig verslag spreekt, de geheele zaak zullen regelen dan wel partieel en wanneer de regering voornemens is ze in te dienen?

De heer GEVERS VAN ENDEGEEST ondersteunt den vorigen spreker, en wijst vooral op het noodzakelijke van eene wet op de veeartsenijkunde.

De heer ELOUT meent: in tegenstelling van den vorigen Spr., dat men den landbouw niet moet dwingen, af te zien van elke hulp, door zoogenaamde *empirici* ten behoeve van 't vee aangeboden. Bij die gelegenheid heeft Spr. zijn bezwaar geuit tegen de oppassing van krankzinnigen in gestichten in N. Brabant door geestelijke zusters van de R. Cath. godsdienst. De heer DE POORTER antwoordt op 't laatste punt, dat ook bedienaars van andere gezindheden worden toegelaten in 't bedoeld gesticht; maar dat de lof der liefdezusters overal verkondigd wordt tot zelfs in Utrcht, waar zij uitnemende diensten bij de epidemie aldaar bewijzen. De *Minister* verklaart, o. a., zich bezig te houden met eene wet op de medische politie, die hij hoopt spoedig te zullen in gereedheid hebben, en geeft eenige inlichtingen omtrent het personeel van een krankzinnigen gesticht in N. Brabant.

De heer DOMMER V. POLDERSVELDT merkt met leedwezen op, dat bij elk hoofdstuk punten van teederen aard worden aangeroerd; zoodat Spr. twijfelt, of daardoor wel de verdraagzaamheid wordt bevorderd. Dankbaar is hij overigens der Regering voor de verdraagzame wijze, waarop deze getracht heeft, die teedere punten te behandelen en af te maken.

De heer ELOUT protesteert tegen de verdenking van onverdraagzaamheid te willen bevorderen. Spr. had slechts verlangd handhaving van het beginsel: *gelijkheid voor allen.*

De MINISTER VAN JUSTITIE verklaart, dat bij het onderzoek is gebleken, dat er geene catholijke werking heeft plaats gehad op protestantsche krankzinnigen; maar dat er gezorgd is, dat er dagelijks voortaan door protestanten worde toezigt gehouden op de protestantsche bewoners van het gesticht.

De heer VAN NISPEN zegt, dat, wanneer men met een scherp oog wilde nagaan, wat *van eene andere zijde* werd in 't werk gesteld om invloed uit te oefenen op de godsdienstige gevoelens der R. C. landgenooten, men dan ook hier een tafereel zou kunnen ophangen; maar dat zou Spr. niet doen; hij zou het voorbeeld van den heer Elout niet volgen; maar werd op die wijze voortgegaan: ook hij zou zijne stem door het Vaderland doen klinken.

De artt. 52 tot en met 56 worden daarna aangenomen.

Aan de orde is de Vde afd. (*verdere uitgaven betrekkelijk het binnenlandsche bestuur*). Wegens het ver gevorderde uur worden de discussiën uitgesteld tot maandag ochtend, ten 11 ure.

's Gravenhage, 2 December.

Z. M. heeft de benoeming van L. Zunderdorp, burgem. van Vlieland, tot secretaris dier gem. bekrachtigd; benoemd tot plaatsverv. kantonregter te Wonbrugge, F. O. van Dömberg Heiden, der directe belastingen aldaar; en den kapit. A. W. Voltelen, plaatselijk adjudant der 1ste kl. te Venlo, op een pensioen gesteld ten bedrage van *f* 1005.

Z. M. heeft 1°. benoemd bij den plaatselijken staf tot kapit. en plaats. adjud. der 1ste kl., den 1sten luit. M. A. ter Linden, tot 2den luit. en plaats. adjud. der 2de kl. te Venlo, den serg.-majoor W. H. A. Gersom, van het instructie-bataillon; bij het wapen der infanterie: bij den staf van het wapen tot 1sten luit., den 2den luit. J. A. de Vassy, van dien staf, bij het regem. grenadiers en jagers, tot 1ste luit. de 2de luit. jhr. H. L. P. Hovy; W. A. baron Mulert tot de Leemkule en den ordonnance-officier den 2den luit. K. J. G. baron van Hardenbroek, bij het 1ste regem. infant., tot 1sten luit. den 2den luit. C. M. W. Kamps, bij het 2de regem. Infent., tot kapit. van de 3de kl., den 1sten luit. F. Stoltenhoff, bij het 4de regem. infant., tot 1sten luit. den 2den luit. W. G. Weier, en bij het geneesk. personeel der landmagt, tot offic. van gezondheid der 1ste kl., den offic. van gezondheid der 2de kl. A. M. Verhoef, 2°. overgeplaatst, bij het regem. grenadiers en jagers, den kapit. J. C. Hinlopen, en 3°. aan den majoor der artillerie T. Broers, die op pensioen is gesteld, alsnog den rang van luit.-kolonel toegekend.

Even vóór het ter perse gaan van dit No. ontvangen wij de Memorie van Beantwoording op het Verslag der Kamer betrekkelijk het voorstel van vijf leden tot afschaffing van den accijns op de binnenlandsche ...

Wij kunnen dit stuk slechts in ons volgend No. opnemen.

Met groot genoegen ontwaren wij, dat de *Amsterdamsche Courant* ook van hare zijde, de belangrijkste redevoeringen gaat uitgeven, die door ministeriële leden zijn uitgesproken.

Wij verheugen ons in dit blijk van opregte zucht tot openbaarheid en dit te meer, daar op die wijs, door de drukpers gemeenschappelijk, en ieder voor haar aandeel zal worden verrigt, wat de drukkende wet op het zegel verbiedt dat één enkel orgaan, hoe gaarne anders daartoe genegen, vervulle.

Het »hoor en wederhoor« is steeds onze leus geweest en wij verblijden ons dat, de *Amsterdamsche Courant* ons en andere dagbladen in de practische toepassing van die leus, dienstig de hand wil verleenen.

* Het getal slagtoffers van de kruid-ontploffing die gisteren alhier heeft plaats gehad, bedraagt zes, te weten: man, vrouw en drie kinderen benevens eene dienstmaagd. Naar men met leedwezen verneemt, verkeeren de meeste der ongelukkig getroffenen steeds in zorgelijken toestand.

* De 's Gravenhaagsche afdeeling van het Metalen Kruis in aanmerking nemende de vele behoeftigen, die met het Metalen Kruis begiftigd zijn, heeft bij de duurte der levensbehoeften aan velen hunner gratificatien doen geworden; hoewel de middelen niet toestaan om dit anders dan voor een maal te doen, verdient die ondersteuning toch allezins op prijs te worden gesteld.

* Op aanstaanden Woensdag den 6den dezer zal de gewone audientie van den Minister van Kolonien geen plaats hebben.

Tot leden der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Delfshaven zijn gekozen de beide heeren M. en P. Schiltman; de eerstgemelde in plaats van wijlen den heer P. van der Hilst en de tweede als aftredend lid dier Kamer.

Te Haarlem zijn tot leden van de Kamer van Koophandel en Fabrieken herkozen de heeren A. Dijsserinck, Jhr. Quarles van Ufford en C. V. Hoelen. Ter vervulling van de plaats van wijlen den heer J. Smits, zal eene herstemming plaats hebben tusschen de heeren H. D. Gildemeester Bruse en E. P. Westerveld.

De nieuwe verkoop van gronden van den Haarlemmermeerpolder, bedroeg 1269 bunders, 35 roeden. De opbrengst was *f* 582,600 dus *f* 459 per bunder.

Het état-major van de met 1 Dec. te Helder in dienst gestelde schoener met hulp-stoomvermogen *Montrado*, is als volgt: luit.-ter-zee 1ste kl. J. Andreae, kommandant, luit.-ter-zee 2de kl. G. Lambers, 1ste officier; de luits.-terzee 2de kl. C. A. L. A. baron van Heeckeren, F. H. P. van Alphen en W. Sluyterman van Loo; off. van gezondheid H. L. Vernhout; off. van admin. 3de klasse F. C. Schaalje; scheepsklerk J. P. Faubel.

Aan de Utrechtsche Hoogeschool zijn bevorderd tot doctoren in de verloskunde den 28 Nov., de heer S. D. Cartier van Dissel, med. doct., uit Winterswijk, en den 30 Nov. de heer W. J. F. Nuijens, med. docter; beide na de verdediging van *quaestiones.*

De Staten der provincie Leeuwarden hebben den 30sten November, bij eene tweede vrije stemming, met 32 van de 39 stemmen, tot lid der Gedep. Staten gekozen Jhr. Mr. W. Engelen, tevens lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ter vervanging van Mr. C. van Eysinga, die zijn ontslag had genomen.

De Eerwaarde Pater Bernardus (wereldsche naam Jan van der Voort) Provinciaal-gardiaan van de orde der kapucijnen in Belgie, Nederland en van het klooster van Hazebroek, is den 25 dezer maand overleden te Velp, (in Noord-Brabant) in den ouderdom van 39 jaren. Sedert 11 jaren vervulde de Eerwaarde Pater Bernardus, die te Uden, ook in Noord-Brabant, geboren was, de functien van Provinciaal, waartoe zijne groote kundigheden, zijn bijzonder doorzigt en goedaardigheid hem uitnemend geschikt maakten. Zijn dood is een groot verlies voor de orde der kapucijnen. (*de Tijd.*)

Arnhem, 1 Dec. Het plaatselijk bestuur dezer gemeente heeft een nieuw bewijs gegeven, dat het tracht zooveel mogelijk in de behoefte der schamele klasse te voorzien en de publieke gezondheid te bevorderen. Gisteren en heden is namelijk van wege het gemeentebestuur legstroo uitgedeeld aan minvermogende ingezetenen, terwijl tevens gelegenheid zal worden gegeven om kosteloos witkalk, tot het reinigen der woningen, te bekomen. Door de goede zorg van het plaatselijk bestuur was aan een aantal nijvere huisvaders gelegenheid gegeven om door arbeid aan de nieuwe bazaltkade hun brood te verdienen, doch door den hoogeren stand van het water hebben deze werkzaamheden voor een groot gedeelte moeten gestaakt worden, en zijn daardoor verscheidene arbeiders buiten werk geraakt, hetgeen geen gering bezwaar oplevert in den tegenwoordigen tijd, waarin de eerste levensbehoeften zoo duur zijn. Het is te wenschen, dat aan dat bezwaar spoedig weder kan worden te gemoet gekomen. (*Arnh. Ct.*)

Groningen, 30 November. De Staten dezer provincie hebben in hunne zittingen van gisteren en eergisteren een paar besluiten genomen, die van veruitziende gevolgen kunnen zijn op den bloei en de welvaart van dit gewest. De zaak van de verbetering van het Reitdiep, die reeds jaren en jaren was besproken en onderzocht, waarover, zoo als een der sprekers zeide, reeds boekdeelen waren volgeschreven, heeft eindelijk een' grooten stap voorwaarts gedaan door het besluit, dat de verbetering en afsluiting van het Reitdiep zal plaats hebben.

Voorts is het door de commissie ter zake de waterschapsreglementen ontworpen plan eener nieuwe indeeling der provincie in 9 afdeelingen of waterschappen, in hoofdzaak, aangenomen, en daarmede de grondslag gelegd tot eene radicale verbetering in den waterafvoer, die in deze provincie misschien zoo slecht mogelijk was en is. Wij verwijzen onze lezers naar het Bijblad bij de Courant van heden en eergisteren, waarin de behandeling dier zaken is medegedeeld. (*P. G. Ct.*)

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Als een staaltje hoe men tegenwoordig de belastingen zoekt productief te maken deel ik u het volgende mede:

Eenige kinderen hebben in de maand Mei dezes jaars zich schuldig gemaakt aan de overtreding(?) van met centen of met knoopen om centen te hebben gespeeld op den publieken weg. De kantonregter ten minste heeft gemeend, dat deze feiten vielen onder de strafbepaling van Art. 475 n°. 5 en hen diensvolgens veroordeeld tot een boete van vijf gulden ieder en in de kosten, des noods invorderbaar bij aantasting van persoon. Hoezeer wij niet willen twisten of wezenlijk dit spelen strafbaar is bij de wet en of in art. 475 n°. 5 niet bedoeld is het houden of hebben (etabli ou tenu) van loterij of hazardspelen, wat naar onze meening geheel iets anders is; genoeg het vonnis is in kracht van gewijsde gegaan en men behoort zich dus te onderwerpen. De ouders waren onvermogend tot betalen, ten minste een derzelve, die na de herhaalde aanmaning van den ontvanger, om toch iets, al was het in termijnen van 50 centen iedere week, te voldoen, heeft een bewijs van onvermogen overhandigd. De ontvanger en de directeur der Registratie en Domeinen zijn daarmede niet tevreden geweest en hebben de wet toegepast, zoodat de kinderen ten getale van tien of twaalf gisteren naar het huis van arrest zijn overgebragt. Ik behoef u niet te zeggen hoe die ouders daaronder lijden.

Is het te doen om de luttele som der boete en kosten, dan is er zeker geen sprekender bewijs hoe men thans zijn best doet niet alléén, om *véél* aan ambassadeurs, aan een Instituut en desgelijks *uit te geven*, maar ook om gedachtig aan de spreuk »vele kleintjes maken een groote« de schatkist te stijven.

Of is het te doen om een voorbeeld voor anderen te stellen? Wij zouden dat liever gelooven, ware het niet dat de Policie beter en met meer nut van zijn ijver zoude kunnen doen blijken in het opsporen en tegengaan van minder onschuldige vermaken. Men zal de jongens ook het knikkeren en hoepelen moeten verbieden, omdat die spelen ook al om centen kunnen geschieden.

Wij voor ons betreuren dergelijke handelwijze, die er zeker verre van af is bij den nijpenden toestand der geringe burgerklasse, den duren tijd en den naderenden winter, aan het volk een gunstig denkbeeld te geven van de tegenwoordige vaderlijke regering.

Utrecht, 26 Nov. 1854.

Fortuin gemaakt door adverteren.

Men heeft een uittreksel gemaakt van een klein geschrift, getiteld: »De Kunst om Geld te maken,« hetwelk door verschillende gewesten, door middel der pers circuleert, aanwijzende de gemakkelijkheid, om door slechts aanhoudend te adverteren groote kapitalen te verwerven. Door zekere bekwame personen, die alles in de wereld op het spel durven zetten, zijn er ontwijfelbaar door dat stelsel reeds groote sommen verworven, verwerft men ze nog en zal men ze verwerven; maar te vooronderstellen, dat de menschen algemeen op die wijze schatten moeten vergaderen, is even ongerijmd, als zich te verbeelden, dat al de armen van Londen er voor vatbaar zouden zijn om tot de waardigheid en den rijkdom van een Alderman of Lord Mayor van Londen op te klimmen, alleen door »Young Man's Best Companion« te lezen. Geld is niet zoo spoedig verkregen, als de schrijver van bovenstaand artikel het volk wel zou doen vooronderstellen, indien dit zoo ware, behoefden er maar weinig arm te blijven.

Maar ter zake: »Fortuin gemaakt door adverteren.«

Ongetwijfeld is Holloway de grootste adverteerder onzer eeuw, die jaarlijks de enorme som van dertig duizend ponden sterling aan advertentiën alleen besteedt; zijn naam is niet alleen te vinden in bijna elk nieuwsblad of tijdschrift in de Britsche eilanden, maar, alsof dit land daartoe te klein ware, strekt hij dit uit over gansch Indie, terwijl hij zijne agenten heeft in de verschillende deelen der opper-, midden- en beneden gewesten van dat onmetelijke land, waar hij zijne medicijnen in de Hindoo, Dordoo, Goozratee en andere inlandsche talen annonceert, zoodat het publiek in Indie de Pillen kan gebruiken en zijn Zalf kan aanwenden, overeenkomstig de algemeene voorschriften, even als een Londenaar kan doen binnen den klank der Bow Bells.

Wij vinden hem weder te Hong Kong en Canton, waar hij zijne medicijnen door middel eener Chineesche vertaling aan de bewoners van het Hemelsche rijk bekend maakt. Wij volgen hem van daar tot de Philipijnsche Eilanden, alwaar hij zijne toebereidingen in de inlandsche talen doet circuleren. Te Singapore heeft hij een groot depôt: zijne agenten aldaar voorzien al de eilanden in de Indische Zeeën; ook in Java heeft hij depôts voor den verkoop zijner wereldberoemde Zalf en Pillen, te Batavia, Samarang, Soerabaija en Passoerowan. Zijne advertentiën worden in de meeste bladen te Sydney, Goulburn, Hobart Town, Launceston, Adelaide, Port Philip, Perth, te Auckland, N. Z., en inderdaad in bijna elke plaats van dat uitgestrekte deel des Britschen rijks aangetroffen.

Wij vinden zijne Pillen en Zalf, naar huis keerende, te Valparaiso, Lima, Callao, en andere havens aan de Stille Zuidzee. Kaap Hoorn voorbij varende, volgen wij hem in de Atlantische Oceaan, Monte Video, Buenos Ayres, Santos, Rio de Janeiro, Babia, en Pernambuco, Venezuela, Nieuw-Granada, Panama, de overige Republieken van Zuid Amerika en Mexico, waar hij adverteert in de Portugesche en Spaansche talen.

In de Couranten van Paramaribo en Curaçao vindt men ook zijne Medicijnen in 't Nederduitsch bekend gemaakt.

In al de Britsche en Spaansche West Indische Eilanden, zoowel als in Opper- en Beneden Canada en de aangrenzende gewesten van Nieuw Schotland en Nieuw Brunswijk, zijn zijne medicijnen even gemeenzaam bekend, en door elken droogist verkocht, als te huis. Holloway heeft een huis opgerigt te New York, van waar hij zijne medicijnen naar alle deelen der Vereenigde Staten verzendt. Men leest ook daar zijne Advertentiën in meer dan duizend nieuwsbladen; niet alleen in 't Engelsch, maar ook in 't Hoog- en Nederduitsch, Deensch, Fransch, Spaansch en andere talen.

In de Middellandsche Zee vinden wij ze te koop te Malta, Corfu, Athene en Alexandrie, behalve nog te Tunis en andere Barbarijsche Staten.

Iemand de moeite nemende om het »*Journal*« en de »*Courier*« van Konstantinopel in te zien, zal in deze, zoowel als in de Turksche, Grieksche en Armeniaansche bladen vinden, dat Holloway's medicijnen geregeld geadverteerd en door het geheele Turksche rijk verkocht worden.

Zelfs in Rusland, waar de wetten den invoer van patentmedicijnen verbieden, heeft Holloway bijzondere vergunning bekomen om zijne Pillen en Zalf te doen verkoopen in alle deelen van dit uitgebreid Keizerrijk.

Afrika is zelfs door dezen onvermoeiden man, die een agent heeft aan de rivier Gambia niet vergeten; ook te Sierra Leona, de pestplek der wereld, maken de inwoners dagelijks gebruik van de Zalf en Pillen van Holloway. Wij kunnen onzen lezers dus toonen, dat Holloway rondom den ganschen aardbol is gegaan, beginnende met Indie en eindigende, zoo als wij doen, met de Kaap de Goede Hoop, waar zijne medicijnen in de Nederduitsche en Engelsche talen geadverteerd worden. Sprekende van Nederduitsch, wij hebben vernomen, dat hij groote verzendingen naar Holland doet, en men vindt bijna geen blad en tijdschrift in dat Koningrijk of men leest er zijne Advertentiën. Holloway verzendt zijne genees- en heelmiddelen met het beste gevolg naar Frankrijk, Duitschland, de verschillende Staten van Italie, als ook Spanje en Portugal; en in de Dag- en Weekbladen dezer landen leest elk inboorling, zijne bekendmakingen en voorschriften in zijne eigen moedertaal.

Wij hebben ons eenigermate moeite gegeven om al deze daadzaken bijeen te zamelen, omdat wij vreesden, dat het aangehaalde artikel: »De Kunst om Geld te maken,« geschikt zoude zijn, om het volk hunne middelen te doen verteeren, in de hoop (zoo als de schrijver zegt) om voor de moeite honderd duizend ponden in zes jaren vergaderd te zien, door een man als Holloway, die in zijne soort inderdaad een Napoleon is, als een gemakkelijk te volgen voorbeeld voor te stellen.

Menigeen moge de middelen hebben, maar hebben zij de noodige kennis, bekwaamheid, energie, oordeel en voorzigtigheid er toe? Als men eene dezer vereischten mist, is een totaal verlies zeker. Holloway is een man, die berekend is tot elke onderneming, welke ligchaams en zielsinspanning vordert. Groot fortuin heeft hij door zijn' arbeid gemaakt, en zijn vermogen vermeerdert elken dag, maar ook welke inspanning, welke moeite, wat geduld, welke opofferingen heeft het hem gekost, welk talent heeft er toe behoord om het zoo verre te brengen.

Het is natuurlijk niet in ons belang om het publiek het adverteren af te raden; maar als wakers voor hunne belangen, achten wij het onze dure pligt, eene vuurbaak te zetten waar wij gevaarlijke klippen meenen te zien, ten einde vroeger of later schipbreuk en verlies te voorkomen, die in zulke waters de niet ondervindingrijken ligtelijk beloopen.

De Redacteur van de »Edinburgh Review« berigte in een omtrent drie jaren geleden uitgegeven nommer, dat hij het als een, aan de nakomelingschap gemaakt, schoon legaat beschouwde, door haar de vrucht van kennis en bekwaamheid door de tegenwoordige groote adverteerders vereischt, na te laten.

Ten dien tijde heeft Holloway zijn adverteren sterk voortgezet, en indien deze aanmerkingen, gevoegd bij de zijne, tot een volgend geslacht mogten komen, dan zal het erkend worden, tot wat uitgestrektheid het onderwerp van dit artikel bekwaam was om zijne inzigten uit te voeren, gepaard met de daaraan verbondene kosten, om de deugdelijkheid zijner medicijnen aan bijna geheel de wereld bekend te maken. — *Pictorial Times*, een *Londensch* Weekblad.

Per Telegraaf.

Parijs, 2 December. Volgens berigten uit de Krim van den 7den November, heeft generaal Canrobert de vloot terug gezonden, met behoud slechts van de volstrekt noodige schepen. De veiligheid der belegeringswerken wordt daardoor volstrekt niet in de waagschaal gesteld. Het beleg volgde zijnen loop. Sedert de slag van Inkermann zijn de geälliëerden niet meer door de Russen aangevallen.

Kopenhagen, 1 December. Bij de verkiezingen alhier voor de tweede kamer, zijn negen kandidaten der oppositie verkozen.

Madrid, 1 December. In de zitting der Cortes op heden werd met 206 tegen 21 stemmen besloten, dat de troon der koningin Isabella en hare dynastie tot grondslag zullen strekken, voor de tegenwoordige staatkunde in Spanje.

Weenen, 1 December. Het Avondblad wederlegt het door de *Lloyd* vermelde gerucht van verandering in het ministerie.

Advertentien.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 2 December 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**		
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$58\frac{11}{16}$ $\frac{3}{4}$		Pct.	
Dito Certificat.	3	$69\frac{15}{16}$	*Hope* 1798/1816	5	$99\frac{3}{8}$ $\frac{5}{8}$
Dito Dito.	4	$88\frac{3}{8}$	Dito 1828/1829	5	$99\frac{1}{4}$ $\frac{3}{8}$
O. I. Leening	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	$84\frac{1}{4}$
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	75
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	
Certificaten	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rotschild*	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito.	6	
Obligatien	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	$17\frac{7}{8}$	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. °/m.	3	$32\frac{11}{16}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$			
Bew. Sp. Com.		$5\frac{5}{16}$	Metaliek	5	$62\frac{7}{16}$ $\frac{5}{8}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	$73\frac{1}{2}$ $\frac{5}{8}$
Portugal.			Dito Nation.	5	66
Londen nieuwe.	5	$36\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{11}{16}$ $\frac{3}{4}$
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{11}{16}$ $\frac{3}{4}$

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $95\frac{1}{4}$; Mexic., te Lond. 3 pct. $19\frac{11}{16}$; dito Oub. $19\frac{11}{16}$; Gren., te Lond. Onb. $15\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; Fransche Peruanen, 53, $53\frac{1}{4}$.

Over het geheel leverde de markt bij algemeen willige stemming in geen der genoteerde fondsen iets bijzonders op.

FRANKFORD, Dingsdag 28 November. [illegible] pct. $64\frac{3}{4}$; Spanje binnenl. 3 pct. [illegible]; dito 1 pct. $17\frac{5}{8}$.

LONDEN, Vrijdag 1 December. Consols op t. $91\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $91\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; N. Mexic. 3 pct. 21, $\frac{1}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. 68; Gren. Uitg. $5\frac{1}{4}$; Sardinie 5 pct. $83\frac{1}{2}$ div.; Spanje 3 pct. buit. $37\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; dito Certific. $5\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$; dito Passive $4\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 86; dito 5 pct. 96; Holl. 4 pct. $90\frac{1}{2}$; dito $2\frac{1}{2}$ pct. $60\frac{1}{2}$; Turksche leening 8.

PARIJS, Vrijdag 1 December. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 94.50; dito 3 pct. 69.73; Sp. 3 pct. $33\frac{1}{2}$; dito 1 pct. 18.

WEENEN, Vrijdag 1 December. N. Metall. $82\frac{1}{2}$; N. Leen. 97; Nat. Leen. $86\frac{7}{8}$; Bankactien 1225; Lombarden 96; Zilver 28; Wissel op Londen 12.23; dito op Parijs 149.

MADRID, Dingsdag 28 November. Sp. 3 pct. 35; dito N. 1 pct. 18.80.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.